

DELA VSKA

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v sluca u praznika
dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Mikloš-
čeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Vosamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec
Din 50, za četrt leta Din 150, za pol leta Din 300, za
inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklame in naročila na upravo
Mikloščeva cesta (na črta Delavske zbornice)
1. nadstropje — Jugoslovanska rokovna zveza

Kdo je kriv?

Kdo je kriv, se vprašuje delavstvo, da za pošteno delo ne dobi zadostne plače, da vsled tega trpi bedo in strdajo delavske družine, medtem ko s sadovi njegovega dela žive kapitalisti v izobilju in razkošju. Kdo je kriv, se vprašujejo delavske žene, da morajo izročiti svoje otroke v varstvo in vzgoji ulici, cesti, same pa so priklenjene v tovarni k stroju, ker moževa plača še daleč ne zadostuje za najnujnejše življenjske potrebe družine. Kdo je kriv, vprašujejo zopet vajenci, da se z njimi postopa slabše, kot z gospodarnimi psi, da so prisiljeni opravljati delo sluge, hlapca, pestunje, da so 10 do 14 ur zaposleni, da jih po prestani učni dobi gospodar odslovi, ker se niso ničesar naučili in ker jim je treba dati plačo. Kdo je kriv, kriče delavoljni delavci, ki v dolgih vrstah oblegajo javne borze in posredovalnice za delo, kjer prosijo dela in kruha, ker so postavljeni pred najhujše, medtem ko delodajalci zaposleno delavstvo silijo k 12 in 14-urnemu delu in tudi delavstvo prostovoljno na to pristaja. Kdo je kriv, tožijo delavske družine, da morajo stanovati v vlažnih podzemeljskih nečloveških stanovanjih in mrzlih barakah, kjer je gnezd vsem mogočim boleznim. Kdo je kriv, da delodajalci prezirajo zakonite pravice delavstva in da se naravnost nerčijejo iz delavske zakonodaje. Kje je vendar krivda, da delovno ljudstvo izgublja vedno bolj pravico do človeka vrednega življenja?

Kapitalizem kot gospodarski in splošni družabni red je posredni ali neposredni izvor skoro vsega zla, ki bičta človeštvo in ki se je postavil v nasprotje s Kristusovimi nauki. To zlo si je pripravilo človeštvo samo, zato ga more in mora tudi človek sam odpraviti. Peščica ljudi je s tem družabnim redom zadovoljna in ji je silno dobro: ima denar, ima blesteče palače, uživa najizbranejšo hrano, oblači se v svilo in brokat, je navidezno visoko kulturna, ima tudi vsa sredstva za najvišjo izobrazbo duha in najskrbnejšo nego telesa.

Delavstvo naj se vpraša, če ni morda tudi samo krivo, da že pol stoletja vodi borbo za spremembo družabnega reda toliko kot brezuspešno. Delavske strokovne, kulturne in gospodarske organizacije že desetletja usposablajo delavstvo za borbo proti nekrščanskemu kapitalizmu, mu vlivajo srčno kulturo in duševno izobrazbo, ter ga vzgajajo za gospodarsko osamosvojitve. Ali ta organizirana borba še vedno ni zajela vseh nepreglednih množic delovnega ljudstva. Kljub temu, da je na celem svetu okoli 40 milijonov organiziranega delavstva, je ta armada i številčno in duhovno še vse prešibka, da bi mogla odpraviti in premagati svojega največjega nasprotnika: kapitalizem. Gre tu za vsako posamezno tovarno, podjetje, delavnico, obrat.

Koliko je še delavstva, ki stoji ob strani. Pa ne samo to. Postavlja se celo nasproti svojim lastnim interesom. Pogledimo v tovarne in podjetja! Med 50 delavci najdeš komaj 5 do 10 takih, ki se zavedajo svojega položaja in so pripravljeni stopiti na plan za svoje pravice. 30 je takih, ki samo godrnjajo in čakajo, da jim prinese kdo rešitev na krožniku. Deset zadnjih pa je takih, ki so se pred kapitalistom spustili na kolena in prav pridno denuncirajo in izdajajo svoje sodelavce. Vrh tega so proti vsaki pošteni akciji za zboljšanje položaja. Žal moramo ugotoviti, da je tako pri nas v veliki večini podjetij.

V tem mora tedaj delavstvo iskati vzrokov, da se niti v posameznih pod-

jetjih niti v splošnem gospodarskem in kulturnem življenju družbe ni uveljavilo v toliki meri kot bi bilo potrebno. Ako hoče delavstvo voditi svojo borbo v po- edinih podjetjih kakor tudi v gospodar- stvu uspešno in zmagovito, mora vse te ovire čimprej odpraviti. Ni dovolj, da se samo posamezniki trudijo v tovarnah in obratih za pobijanje nezavednosti in nerazsodnosti med delavstvom, ni do- volj, da se borijo proti kapitalističnemu naziranju, ki se je v obliki osebnega sebičnega materializma močno vgnezdil

tudi med delavstvom in ki silno škoduje vsakršnemu delavskemu pokretu. Tre- ba je, da sodeluje pri tem apostolskem delu prav vsak! Treba je, da vsak de- lavec zlasti pa še organiziran zaveden strokovničar vedno gleda na celoto, na vse svoje sotrpine v tovarni ali v obratu in tudi preko tovarniškega zidu in da podredi vedno svoje osebne interese koristim skupnosti. Tak je zaveden stro- kovničar, krščanski socialist, ki vedrega čela gleda v bodočnost zmage delavske- ga razreda.

Zakon

o pogodbi socialnega zavarovanja med Jugoslavijo in Nemčijo

Ta zakon je bil podpisan dne 15. decembra 1928 v Berlinu, zakonsko moč pa je dobil z ratifikacijo z dne 5. av- gusta in z razglasitvijo v »Službenih novinah z dne 3. oktobra 1929.

Za naše delavstvo je ta akt zelo veli- kega pomena, ker je končno odstranje- na zapreka, da se uredijo zadeve starih rentnikov in upokojencev iz Nemčije, pa tudi tistim bo prišel v korist, ki si bodo ali pa so si šele po vojni pridobili razne pravice socialno-političnega zna- čaja.

Zakon sam je razdeljen na več od- delkov: Na obče in na posebne pred- pise. Posebni predpisi obsegajo dolo- čila o zavarovanju nameščenecv in o pokojninskem zavarovanju rudarjev.

a) Obseg zavarovanja.

Jugoslovanski državljani v Nemčiji in nemški državljani v Jugoslaviji se iz- enačijo z domačimi delavci in name- ščenci glede prejemkov, ki izvirajo iz zavarovanja zoper bolezni, nezgode, za slučaj onemoglosti; iz pokojninskega zavarovanja nameščenecv in iz zavar- vanja rudarjev. (Čl. 1.)

b) Način izplačevanja prejemkov.

Pripadniki ene države dobivajo — če so izpolnjeni tudi ostali zakonski predpisi — dajatve, ki izvirajo iz zava- rovanja zoper nezgode v industriji, obrti, trgovini in pomorstvu, iz pokoj- ninskega zavarovanja nameščenecv ter iz pokojninskega zavarovanja rudarjev druge države tudi takrat, kadar ne bi- vajo na ozemlju te države. Tudi rodbina umrlega se ne izključuje od pravice pre- jemkov zato, ker ni bivala na ozemlju dotične države, v času, ko se je pripetil zavarovalni slučaj.

Osebam, ki imajo pravico do daja- tev, se morajo dovoljevati, če bivajo v inozemstvu, poleg glavnih dajatev tudi vse doklade, do katerih bi imele pravi- co, če bi bivale v dotični državi. (Čl. 2.)

Ta določila so pomembna radi tega, ker se je branila izplačevati nemška republika rente in pokojninske pri- spevke upravičencem (članom in njiho- vim rodbinam) in je stala na stališču, da imajo pravico do teh dajatev le tisti, ki stalno bivajo v Nemčiji, ali pa, ki do- kažejo, da so se morali izseliti iz Nem- čije. Zbog tega so prišli vsi naši rent- niki in upokojenci ob vse svoje dajatve, ki so jih pridobili tekom dolgih let v Westfaliji in po drugih krajih nemške države. S tem zakonom je sicer ta za- preka odstranjena, toda zadržani, od- nosno tekom let neizplačani prispevki se ne bodo priznali za ves čas nazaj, ampak le od 1. decembra 1928 dalje. (Čl. 37. in 38.)

Ta določila veljajo tudi za zavarova- nje zoper nezgode v kmetijstvu, v kolik- or bi spadali kmetijski obrati iste vrste po zakonih obeh držav pod ob- vezno zavarovanje zoper nezgode; po- leg tega pa tudi takrat, kadar je v ko-

rist jugoslovanskim sezonskim delav- cem in preostalim članom njih rodbin. (Čl. 4.)

I. Zavarovanje nameščenecv.

Ako je plačal nameščenec prispev- ke za obe pokojninski zavarovanji t. j. po našem zakonu in po nemškem, se seštejejo ti prispevni časi, kolikor se ne ujemajo, za ohranitev pričakovanja in za izpolnitev obče dobe čakanja.

Doba bolezni, ki jo je po zakonskih predpisih ene države pogodnice vraču- niti. Kot odškodninske čase, ohranja pričakovanje tudi v drugi državi pogod- nice. Isto je z uživanjem pokojnine.

II. Pokojninsko zavarovanje rudarjev.

So bistveno ista določila kakor pri zavarovanju nameščenecv. Nadaljni čle- ni obsegajo še podrobnejše predpise za postopanje, kadar nastopi zavarovalni primer, nadalje o starostni po- kojnosti, o prostovoljnem nadaljevanju zavarovanja ter še o nekaterih uprav- nih točkah.

Prostovoljni prispevki, ki so potreb- ni za ohranitev pričakovanj v pokojnin- skem zavarovanju nameščenecv in ru- darjev, se morejo plačati še v teku ene- ga leta, od dne, ko je stopila ta po- godba v veljavo, t. j. do 1. oktobra 1930.

V medsebojnem občejanju veljajo kot najvišje upravne oblasti pri nas mi- nister za socialno politiko in narodno zdravje, v Nemčiji pa državni minister za delo.

Pogodba stopi v veljavo s prvim dnem onega meseca, ki nastopi po iz- menit ratifikacij t. j. 1. oktobra 1929. Ra- tifikacije pogodbe so se namreč izme- njale dne 30. septembra 1929 v Bel- gradu.

Če je bil predlog za rodbinsko rento iz zavarovanja zoper nezgode pravno- veljavno zavrnen preden je stopila v veljavo ta pogodba, se more izdati na predlog nov odlok. Ta predlog se pa sme staviti le tekom enega leta, ko je stopila v veljavo ta pogodba, to je od 1. oktobra 1929 do vključno 30. septem- bra 1930.

Odpoved pogodbe.

Vsaka država pogodnica sme odpo- vedati to pogodbo s šestmesečnim od- povednim rokom za konec koledarske- ga leta, toda ne prej nego za konec leta 1930. Odpoved se sme s pristankom druge države pogodnice omejiti na po- edine dele pogodbe. Če se pogodba od- pove, ostanejo še nadalje v veljavi pred- pisi te pogodbe za zahtevke, ki izvirajo iz zavarovalnih primerov, kateri so se pripetili, še preden je bila pogodba raz- veljavljena. Istotako ne preneha pričakovanja s tem, da se odpove pogodba.

Kdo ima torej pravico do rente odnosno pokojnin?

1. Rentniki odnosno njihove rodbi- ne, kojih vzdrževalci so umrli pri delu v Nemčiji, katerim je bila svoječaso od nemških zavarovalnih zavodov renta

sicer odrejena, toda ustavljena, ker se ne nahajajo v Nemčiji, ampak v naši kraljevini.

2. Rodbine, ki jim je bila zahteva po renti od zavarovalnih zavodov v Nem- čiji odbita, ker so v trenutku nezgode stanovali izven Nemčije.

3. Oškodovanci odnosno njihove rod- bine, ki jim renta od strani zavarovalnih zavodov v Nemčiji sploh ni bila prizna- na, ampak zavrnjena. Če menijo te ose- be, da se jim je zgodila krivica, morejo na podlagi te pogodbe svojo zahtevo ob- noviti. Vse te osebe morajo svoje zahte- ve pravočasno prijaviti in sicer v roku enega leta, potem ko je zadobila nave- dena pogodba pravno moč. Kedaj je dobila pravno moč, je bilo že omenjeno, ko smo govorili o pogodbi sami.

Prijavam mora vsak upravičenec pri- ložiti potrebne dokumente in sicer: 1. Odlok, s katerim je bila priznana renta odnosno penzija. 2. Odlok, s katerim se je zavrnila ali ustavila renta. 3. Dokaze, da ima pravico do rente odnosno po- kojnine.

To velja zlasti v tem slučaju, če je bila komu zahteva po renti zavrnjena in jo sedaj na podlagi člena 38., točka 2. te pogodbe zahteva.

Kot prijava zadostuje navaden do- pis, iz katerega mora biti razvidno, kje je bil poškodovanec odnosno upokoje- nec pred nezgodo zaposlen, kedaj je bila nezgoda, koliko je znašala renta, poleg tega seveda natančen naslov in rojstne podatke. V prijavi mora nave- sti, katere dokumente prilaga.

V slučaju, da je pa svoje dokumente že priložil kakšni svoji prejšnji prošnji ali pa predložil na poziv kake oblasti ali urada, mora v prijavi navesti, kateri oblasti odnosno uradu, kedaj (natančen datum in leto) in katere dokumente je poslal odnosno oddal.

Prijave se pošiljajo ali pa oddajajo: Vsem krajevnim bratovskim skladni- cam, ekspozituram Okrožnega urada in Okrožnemu uradu za zavarovanje de- lavcev v Ljubljani.

Kongres nameščenske strok. internacionale.

Četrty kongres se je vršil 18. in 19. septembra v Münchenu. Čeprav za en- krat še nismo člani internacionale, je vendar nameravala tudi naša skupina poslati na kongres delegata, ki bi zastopal Jugoslavijo. Zalibog pa organizacija ne premore še toliko, merodajni činite- lji, ki denar imajo, ga pa niso mogli dati. Kongres je pokazal velik porast in moč priključenih organizacij. Predsedo- val je predsednik nemške organizacije Haberman M. Tajnik internacionale je poročal, da se je članstvo dvignilo od zadnjega kongresa od 500.000 na 600.000 članov iz sledečih držav: Nemčija, Belgi- ja, Finska, Francija, Holandska, Avstri- ja, Poljska, Švica, Češkoslovaška, Ogr- ska. Korespondenca pa se vodi poleg drugih tudi z jugoslovansko (ljubljan- sko) organizacijo. Kongres je zahteval, da se ob priliki sklepanja mednarodne nameščenske mednarodne konvencije o delovnem času upoštevajo seledne za- hteve: Izvzeti se ne smejo obrati, v ka- terih poslujejo rodbinski člani deloda- jalca. Kot delovni čas naj se smatra čas, v katerem more z nameščenci gospodar razpolagati. Delovni čas naj traja dnev- no osem oziroma tedensko 48 ur. Delo naj se uredi tako, da imajo nameščenci eno popoldne prosto. Če le mogoče naj bo prost popoldan v soboto. Izjeme se morejo dopustiti le v nujnih slučajih. Poleg sklepov o delovnem času so bili po referatih še sprejeti sklepi, ki govore o živahnem delu internacionale, pa tudi veliki proletarizaciji in pomašljenju nemškega in ostalega nameščentva.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Vsem zvezam in skupinam!

Dragi tovariši!

Sključujemo za v nedeljo, dne 1. decembra 1929, ob 9 dopoldne v naše prostore v Ljubljani v palači Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22,

sejo vodstva

Jugoslovanske strokovne zveze.

Dnevni red

1. Gibanje v preteklem letu in položaj organizacije.
2. Revizija socialne zakonodaje.
3. Delo organizacij v zimskih mesecih.
4. Razno.

V smislu § 18 pravil tvorijo vodstvo JSZ vsi predsedniki in tajniki včlanjenih organizacij oziroma njih namestniki. Morebitni predlogi naj se pošljejo osem dni preje JSZ.

Tovariši, smatramo potrebnim, da pride od vsake zveze oziroma skupine vsaj eden, ako le mogoče pa tudi več. Uverjeni smo, da niti ena skupina ne bo manjkala.

Naj živi borba!

Krščansko socialistični pozdrav!

Načelnstvo.

Viničarji.

Delavska zavest.

Eden glavnih vzrokov skrajno siromašnega položaja večine naših viničarjev, je predvsem pomanjkanje prave delavske zavesti. Bilo je večkrat opaziti, da niti člani naše strokovne organizacije niti njeni funkcionarji ne pojmujejo pravilno, kaj se pravi biti dosledno zaveden. Zato nikakor ne bo odveč, ako se o tem nekoliko razpravlja.

Od vsega poljedelskega delavstva smo viničarji po svojem poklicu poseben razred ali stan. Obdelujemo v glavnem le vinograde, katerih bi brez tisočev pridnih in delavnih rok viničarjev nikoli ne bilo. Le od viničarja, od njegovega truda in znoja, od njega, ki z delom in žuljem zemljo v sad spremeni, je odvisen ves uspeh, nikdar pa ne samo od vinogradnika, s tem, da ta poseduje večji ali manjši kompleks vinograde. Če bi ne bilo naših viničarjev, tako kakor smo danes, bi si vinogradniki sami morali obdelovati obsežne vinograde, ali pa jih sploh ne bi imeli. Ker je torej ves napredek in uspeh vinogradništva odvisen od naših viničarjev, zato niti najmanj ne pretiravamo, ako trdimo, da je viničarski stan s svojo strokovno delovno silo resnično glavni stebel vinogradništva sploh.

Vprašanje le obstoji, kako in v koliki meri se tega svojega največjega pomena in svoje stanovske vrednosti, za obči gospodarski položaj mi viničarji zavedamo. Tisti viničar se gotovo tega ne zaveda, katerega je sram, da je delavec v gorica in se čuti zategadelj manjvrednega pred drugimi ljudmi. Tudi vsak tisti viničar se svojega pomena ne zaveda, ki čisto mirno dopušča, da se nad njim ali nad sotovarišem izvaja tudi najhujša krivica, ki za kupico pi-jače ali za laskavo besedo prodaja svojo družino in samega sebe, ki dela skoraj zastoj ter iz strahu pred drugimi ne upa biti član niti svoje stanovske organizacije, niti zahtevati pravic viničarskega reda. Vsak tak viničar je velik siromak, nevednež. Takemu ni mogoče pomagati ne s pametno besedo, ne z drugimi dokazi, ker tak vsak sam sebi pljuje v skledo, udarja in ponižuje samega sebe in s tem vrednost svojega

delu in lastnega stanu. Kot na povelje se vsak tak ogiblje organizacije in s tem vsega, kar bi ga moglo vsaj količkanj dvigniti gmotno in duševno. Le oni je pravi prerok za takega viničarja, kateri dan na dan obrekuje našo organizacijo in njeno delovanje.

Tak pač ne sme več biti noben naš viničar, posebej pa še član strokovne organizacije v bodoče. Med nami mora oživeti prava stanovska zavest. Vsak viničar bo le tedaj stanovsko zaveden, kadar bo vsak ponosen na svoj delavski stan, ko mu bo delo in izvrševanje poklica prijetna dolžnost, ko se bo pa tudi zavedal, da ima vsaka dolžnost nasproti zato tudi pravice, katerih teptati ali kršiti kot se to še dogaja danes, ne sme dopustiti niti kot posameznik, še manj pa kot skupnost. Tedaj bo naša stanovska zavest na višku, ko bomo vsi viničarji organizirani in združeni v naši »Strokovni zvezi viničarjev«, pa ne zaradi njenih materijelnih dobrin, ampak tudi zato, ker je ta organizacija naša ustanova, nosi viničarsko ime, ki predstavlja naš viničarje, naš stan, ter smo pripravljeni za to organizacijo se boriti in zanjo tudi trpeti. Takrat, ko bomo vsi z geslom »V slogi je moč« brez opominov vršili svoje dolžnosti v nji in prispevali predvideno članarino, ko bomo vsi dosledno čuvali pred vsakim izrabljanjem naš podporni sklad, ko bomo razširili našo »Delavsko Pravico« povsod in enako tako razvili lastno mladinsko organizacijo Krekovo Mladino, ko bomo zbirali vse prihranke le v naših hranilnicah in imeli povsod pred očmi, da kar smo in kar imamo, to naj po vseh možnostih služi le edino naši ideji. Tedaj bode naša stanovska zavest postala ne samo beseda, ampak mogočno dejanje in s tem bo blizu naša zmagga, naša gospodarska in kulturna neodvisnost. Tovariši! Vprašaj se, kdaj in koliko še imaš storiti, da bo tvoja stanovska zavest resnična, prava. Ko ugotoviš, v čem si še pomanjkljiv, brž se potruj to popraviti, da bo »Strokovna zveza viničarjev« v resnici organizacija samih poštenih in najbolj zavednih viničarjev, kovačev boljše bodočnosti in napredka. — r. n.

Iz centrale. Kakor se je letos vsled slabih razmer viničarjev in gospodarskega pritiska številnih vinogradnikov veliko temilo viničarjev preselilo, tako med temi beležimo izreden slučaj, da se je iz Slamnjskega preselil v Presiko, kjer bo za šafarja, tudi načelnik centrale S. Z. V. naš tovariš **Husjak Ivan**. K temu je potrebno omeniti, da tov. Husjak že skoraj deset let kot načelnik neumorno deluje v organizaciji. Tiho je njegovo delovanje, toda vztrajno in požrtvovalno; vendar v najbolj težkih trenutkih je vzdržal vse sile in samo njegova zasluga ostane, da je centrala imela svojo pisarno v Slamnjsku, kjer je organizaciji prepustil celo svojo edino sobo, kakor tudi, da nam je po njegovi odselitvi zagotovljena pravica, da ostane pisarna še zanaprej tam. Za organizacijo je to velika pridobitev in mi mu dolgujemo zato hvaležnost in mi želimo v novi službi obilo sreče in zadovoljstva.

Iz Št. Ilje nam sporoča predsednik skupine tov. Jože Gornik, da se preseli v Jarenino. Sedaj je vprašanje, ali bo dobiti tam njemu vrednega namestnika, ker tako agilnih in zavednih mož imamo v organizaciji malo, kakor je sivolasi tov. Gornik. V zadnjem dopisu, ko nam sporoča slovo od skupine Št. Ilj, pravi med drugim: »Vas vse lepo pozdravim in tako-le izjavim: Da strokovni zvezi zvest bom ostal, dokler ne bodem v večnost zaspal.« Tovariši, to je moška prisega. Bodimo vsi taki! Upamo, da bo tov. Gornik zanaprej pridno deloval v jareninski skupini. — Od nekaterih skupin nismo sprejeli odgovora na zadnjo okrožnico. —

Skupina Gor. Radgona. Osojnik Roza zato ni dobila podpore, ker nima plačane članarine za avgust in september. Da ne bo vznemirjenja, to v pojasnilo.

Kdor nima plačano za mesec, v katerem zahteva podporo, temu se prijava pošlje nazaj brez podpore. V slučajih telesne nezgode naj se v prijavo jasno zapiše, ali je ud zlomljen, ali samo kako drugače poškodovan. Na prijavi je veljaven račun samo če ga je pisal zdravnik sam, ker drugače bi si kdo sam pisal, kolikor bi pač hotel in bi se vršila zloraba podpornega sklada. Vsak naj prosí zato zdravnika ali lekarnarja, kateri bo gotovo storil to.

Koledarčki se prodajajo po 10 Din komad in je treba denar takoj poslati v Ljubljano. Kar pa se ne bi dalo prodati, vrniti.

Vsi, kateri spremene svoj naslov vsled selitve, naj se javijo pri krajevni skupini. Oni, ki še nimajo viničarskih knjižic, naj skrbijo, da jih čim prej dobe. Po 1. novembru letos gre vsem viničarjem nagrada 100 Din od oralu vinograde, katerega je viničar obdeloval sam ali z drugimi delavci.

V Mariboru se je 27. oktobra vršil tečaj, na katerem sta predavala tov. Peter Rozman in prof. Ivan Prijatelj. Udeležba je bila kljub deževju najboljša.

Zbirajte za tiskovni sklad!

jaz v mislih tovarniški proletariat — je v Rusiji privilegirani sloj. Položaj drugih pa se mi zdi, da je danes slabši kot pod carsko vlado.

Vse, kar danes dela vlada v gospodarskem pogledu, izvira iz vladnega petletnega gospodarskega programa. Vlada vtika ves denar, ki ga le more zbrati, v vse načine kapitalizacije v nadi, da bodo ti kapitali v bodočnosti visoko donosni.

Pozneje sem obiskal Khardov v Ukrajini, najbolj kmetosko pokrajino Rusije. Da bi kaj izvedel od kmetov samih neposredno, mi ni bilo mogoče. Kar pa sem mogel izvedeti, vse kaže, da je poljedelstvo slaba točka sovjetov. Rusija žita nič več ne izvažala, ker ga več porabi in manj pridelala kot pred vojno. Komunisti uvidevajo, da bodo njihove metode, če odpovedo v kmetijstvu, odpovedale povsod. Njihov najnovejši ukrep je ta, da se bodo napravile velike državne kmetije, kjer se bodo opravljala vsa dela s pomočjo traktorjev in drugih mehaničnih pripomočkov. Do sedaj so ti načrti famo še na papirju; bodo pa, ako se tudi začnejo izvajati, ostali prav tako brezuspešni, kot vsi drugi ukrepi sovjetov v kmetijskem pogledu.

Za dnevnik »The Toronto Daily Star«, ki me je poslal v Rusijo, sem napisal več kot 30.000 besed. Skušam torej

Rudarji

Hudajama. Pri hudajamskem rudniku zaposleni rudarji smo silno razkropljeni. Svoja bivališča imamo v štirih občinah in sicer: Marija gradec, Laško, Sv. Krištof in Dol. Tako tudi v štirih župnijah. Zaradi tega je potrebno, da prirejam sestanke članov na več krajih, kar smo že tudi deloma začeli izvajati. V Laškem imamo določeno vsako prvo nedeljo v mesecu, ter je na zati-njem sestanku 3. t. m. bila precejšna udeležba. Dne 6. t. m. smo imeli sestanek v Hudijami. Tudi tu je bila udeležba precej povoljna. Seveda kakor na prvem tako tudi na drugem sestanku niso bili vsi tisti navzoči, ki bi morali biti. Nekaj je bilo zaspancev, ki so rajše počivali pod toplo odejo. Upamo, da se bodo poboljšali, ter se pri drugem sestanku pridružili nam, ki se držimo reda.

Sestanki članov so nujna potreba in dolžnost vsakega člana je, da se enkrat na mesec udeleži vsaj enega teh sestankov. Ako pa ima priliko pa lahko tudi večih. Tovariši, sestanki nas združujejo ter nas delajo res tovariške. Na sestankih se izobražujemo, se razgovarjamo o stvareh, ki jih moramo vedeti, ako se hočemo izogniti raznim neprilikam. Na sestankih se vzgajamo v razredno zavedne značajne delavce, ki ne klonejo. Zavedajmo se, da le ako bomo združeni, izobraženi, zavedni, si bomo priborili človeka dostojno življenje. Na ureditvi razmer pa moramo sodelovati vsi. Ne se ozirati samo na posameznike. Organizirajmo se, plačujmo redno članarino, udeležujmo se sestankov. Naj živi delavska zavest!

Zagorje. V nedeljo 17. novembra po osmi sv. maši se bo vršil sestanek vseh članov v Zadr. domu. Tovariši, udeležite se sestanka gotovo vsi! Pripeljte seboj tudi neorganizirane in omahljive. Vsi v strokovno organizacijo! — Glede plačevanja prispevkov bi bilo želeli, da se člani ne pustijo dobesedno prosti od zaupnikov, da jim plačajo. Vsak naj bo vsaj toliko zaveden, da bo svoj delavski davek, ki se mu pač najplodnejše obrestuje, prostovoljno in radevoljno plačeval. Vsak mora smatrati članski prispevek za svoj prvi, najnujnejši in najpomembnejši izdatek. Tovariši, plačaj zato redno vsak mesec na prvem sestanku za naprej. V rednem in točnem vršenju svojih že itak malenkostnih dolžnosti napram svoji strokovni organizaciji kažemo v dejanju svojo delavsko razredno zavednost. S tem tudi pokažemo, da hočemo rudarji do spoznanja, da bomo edino s svojo lastno močjo nekaj dosegli, v resnici napram našemu delodajalcu nekaj pomenili in da nočemo biti sužnji brez volje in razuma! **Rudarji, vsi v Jugoslovansko strokovno zvezo!**

»Delavsko Pravico« smo poslali nekaterim na ogled s prošnjo, da izpolnijo priloženo položnico in nam nakažejo naročnino vsaj za tri mesece naprej. Uverjeni smo, da lista ne bodo zavrnil. — Uprava.

Henry Somerville, London:

V Moskvi.

»Die Christliche Gewerkschafts-Internationale«, meseč. Internacionale kršč. strokovnih organizacij prinaša pod gornjim naslovom od navedenega publicista članek o sovjetski Rusiji in tamošnjih razmerah.

»Vsi, ki danes pišejo o Rusiji, se smatrajo kot propagatorji za ali proti boljševizmu. Ker me je urednik tega lista naprosil za par vrstic o mojih potnih vtisih, smatram, da mi zaupa, da bom povedal svoje mnenje odkrito.

Prišel sem v Moskvo prvo nedeljo v maju (1928) in sem ostal tam tri tedne v svrhu študija gospodarskih, socialnih in religioznih razmer. Ljudska masa je sovjetski vladi zvesta in so ji pogoj življenja znosljivi. Hrana, akoravno porcionirana, je zadostna. Stanovanjske hiše so silno prenapoljene, a najemnine so zelo nizke. Sicer pa so stanovanjske hiše v ruskih mestih že od nekdaj natrpane stanovalcev in je izrabljen prav vsak kotiček. Brezstanovanjcev kot jih poznamo pri nas v Rusiji ni. Obleka je nepopisno revna, a ker so Rusiji vsi ljudje tako napravljeni, se nad tem nihče ne spodbija, razen tujcev.

Zasebne trgovine in industrije tu skoro ni. 90 odstotkov gospodarstva je v

rokah drž. oblasti oziroma v zadrugah, pa je na ta ali oni način »socializirano«. Rusi vam morejo pokazati nekaj prav izrednih vzornih obratov, opremljenih z najmodernejšimi tehničnimi napravami. Delavstvo dela v teh obratih prostovoljno skupno z vodstvom, da se dosežejo najvišje storitve. Akordno delo je uvedeno vsesplošno. Sovjeti so res mnogo naredili na polju izobrazbe, socialnega zavarovanja in glede pospeševanja ljudskega zdravja, da dvignejo socialni položaj širokih mas. Najboljše, kar se more reči o Rusiji, je to, da je prepojena z duhom in stremljenjem po napredku, z hotenjem zgraditi nov in po komunističnih naukih boljši družabni red.

Kljub vsemu napredku pa je Rusija v primeri z življenjskim standartom zapadne Evrope zaostala. Manufakturni izdelki so tam silno redki in dragi in vsled državnega monopola produkcije nastala birokracija daje povoda številnim pritožbam tudi s strani komunistov samih. Primera med plačami in cenami v Rusiji in v drugih državah ni mogoča. Jaz imam vtis, da je položaj ruskega delavca tačas ugodnejši kot pod vlado carizma in so delavci zato s sovjeti zadovoljni. Njihovi življenjski pogoji so v primeri z delavci v večini zapadnih držav še slabši, a imajo zaupanje v svojo moč in upajo, da bodo v bodočnosti napredovali. Delavstvo — in pri tem imam

vse to stisniti v par sto besedi. Morem reči, da je sovjetska Rusija gospodarsko napredovala, a vendar ostala daleč za drugimi državami. Ruski delavci sicer čutijo, da so prosti prejšnjega zatiranja, toda je še druga plat sovjetskega režima: vsaka svoboda sicer še obstoja in so še cerkve v Rusiji, toda vsak verski pouk in verska propaganda sta prepovedana. Otroci se siloma vzgajajo v ateizmu. Sovjetska država izrablja vso svojo razpoložljivo moč, da pobija vsakršno religijo in upa, da bo religija s smrtno starejšo generacijo sama po sebi izginila. Počasno se zdi, da se bodo sovjetska napovedovanja obistinila in da bo Rusija kmalu docela ateistična (brezbožna).

Komunizem je napovedal na krščanstvu temelječi družini kot ustanovi in običaju, ki je v najožji zvezi z zasebno lastnino, najostrejši boj. Zakon je v Rusiji odpravljen, v kolikor predpis seveda sploh more zakon odpraviti. Razdružitev se izvrši na željo ene strani brez navedbe razloga. Država gre dosledno za tem, da so otroci njena lastnina, to je tako zvana komunalizacija otrok. Zena ni v prav ničemer odvisna od moža. Ona hodi enako kot mož na delo, otroke pa odda v razna zavetišča in šole, kjer se hranijo in vzgajajo na državne stroške.

Kaj bo iz vsega nastalo v bodočnosti, prepuščam v razmišljanje čitateljem.

Cestarji

Jugoslovanska strokovna zveza je pretekli teden poslala v smislu sklepa zborovanja delegatov državnih cestarjev Slovenije z ozirom na nedavno poslabšanje položaja sledečo predstavko: Ministrstvo za gradbe, Beograd.

P. n. ministrstvu si usojajo podpisana Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani na prošnjo prizadetih predložiti naslednjo spomenico:

»Državni cestarji področja Gradbene direkcije v Ljubljani, zbrani na svojem sestanku dne 3. novembra 1929, ugotavljajo:

1. Glasom ministrske uredbe br. 271, razglašene v »Službenih Novinah« kraljevine SHS dne 3. 6. 1929, s katero se ureja službeno razmerje in prejemki državnih cestarjev, se je gmotni položaj državnih cestarjev tako občutno poslabšal, da je resno ogrožen obstoj njih in njihovih družin. Zlasti so pri tem prizadeti oni cestarji, kateri z dnem, ko je stopila omenjena uredba v veljavo, niso imeli 10 službenih let.

2. Glasom navedene uredbe so nastali dvojni državni cestarji, to so eni, katerih službena doba presega 10 službenih let, čeravno samo za nekaj dni, ter oni, katerih službena doba ne dosega 10 službenih let, četudi manjka le nekaj dni. Prvim ostanejo vse dosedanje ugodnosti, ostalim pa se regulirajo po novi uredbi, po kateri prejemale znatno manjše prejemke, medtem, ko uredba nalaga vsem enake dolžnosti.

3. S primerjanjem službenih prejemkov, ki jih določa nova uredba, s prejemki, katere so uživali cestarji predno je stopila uredba v veljavo, se je pokazala tako velika razlika, da je postal eksistenčni položaj cestarjev nevzdržen. Ker uredba niti ne predvideva, da bi se prejemki v doglednem času dvignili na višino, ki je neobhodno potrebna za eksistenčni obstoj cestarjev, bodo cestarji primorani zapuščati cestarsko službo ter iskati existenco drugod.

4. Z novo uredbo so ukinjene tudi družinske doklade. Družinske doklade so veljale kot sestavni del prejemkov in so omogočale tudi poročenim delavcem sprejeti službo državnega cestarja. Cestarji z velikimi družinami so z ukinitvijo družinskih doklad postavljeni v najhujše, to je v bedo in pomanjkanje. Samskim cestarjem pa je s tem onemogočeno vsako stremiljenje po ustanovitvi lastnega ognjišča (družine), kar gotovo ni v korist družbi in državi.

5. Z novo uredbo se ukinja tudi pokojnina državnim cestarjem. Namesto pokojnine predvideva uredba podporo v iznosu 50% zadnje cestarjeve plače in to šele po 30 letnem službovanju. Ta podpora bi znašala največ 450 Din mesečno. Podpora je vsekakor nezadostna, zlasti ker cestar, kateri je pri vršenju svojih poslov izpostavljen vsem vremenskim neprilicam po 30 letni službi popolnoma izčrpa svoje moči in zdravje, tako da ni več sposoben za nikako pridobitno delo.

6. Državni cestarji se v polni meri zavedamo velikih dolžnosti, katere nam nalaga navedena uredba in smo pripravljeni iste z vso vestnostjo izvrševati. Od države pa pričakujemo, da nam bo omogočila s primernimi prejemki človeka dostojno existenco, kar je predpogoj uspešnemu vršenju naše službe.

7. Ker državni cestarji s sedanji službenimi prejemki kljub najboljši volji ne bi mogli uspešno zadostiti delu in nalogam, katere jim nalaga navedena uredba, posebno, ker promet in s tem delo na državnih cestah stalno narašča, se p. n. ministrstvo vljudno naproša, da upošteva želje in prošnje državnih cestarjev ter odredi:

Da vsi državni cestarji, kateri so bili na dan, ko je stopila navedena uredba v veljavo v službi državnih cestarjev ne glede na število službenih let, obdrže tudi nadalje vse pravice, pridobljene v času pred sedanjo uredbo.

Jugoslovansko strokovno zvezo v Ljubljani naprošamo, da gornje ugotovitve in prošnje sporoči na merodajno mesto.

Smatramo, da so želje, oziroma prošnje državnih cestarjev v gornji spomenici pač toliko utemeljene, da jim more biti samo ugodeno.

Dravograd. V nedeljo 10. t. m. se je vršil strokovni sestanek cestarjev v Dravogradu. Sestanka smo se udeležili vsi cestarji iz Dravogradske okolice in

celo tovariši iz Mežiške doline. Na sestanku je poročal tajnik JSZ iz Maribora. Z ukinjenjem oblasne samouprave v Mariboru bomo prišli pod bansko upravo. Smo nekateri, kateri se nimamo dekretov in s tem nobene stalnosti. Sicer pa bomo videli kako se bo stvar razvijala in bomo pozneje, ako bo treba, zastavili svojo besedo v tej zadevi potom naše organizacije. — Delati moramo na to, da pritegnemo vse cestarje v organizacijo, ker le tedaj bo mogoče uspešno delati za naš dobrobit.

Ustanovili smo tudi lastni podporni sklad v katerega bomo mesečno prispevali po 5 Din. Na prihodnjem sestanku bomo pa uredili glede poslovnika in poslovanja tega sklada. Varčujemo, ker le tedaj moremo v nesreči pomagati svojemu tovarišu, ako smo prej kaj zbrali. Zato vsi pri prvem obračunu prispevajmo še 5 Din za naš podporni sklad.

Tovariši! Delajmo vsak po svojih močeh, da dvignemo ugled naše organizacije in se tudi gospodarsko osamosvojimo. — Cestar.

Papirničarji

Smrtna nesreča v papirnici Goričane.

Dne 6. t. m. se je v tukajšnji tovarni zgodila grozna nesreča. Žrtev dela je postal delavec Franc Zelnik. Imenovani je okoli 4 popoldne snalil tir ozkotirne obratne železniške proge, po kateri se dovažala lesovina iz zunanega lesnega prostora v tovarno k strojem.

Vse pomanjkanja primernih zavor pri vagonih ter vsled od deževja spolzkega tira, se je par težko naloženih voz na dosedaj nepojasnjen način odtrgalo od drugih ter drvelo navzdol po tiru proti tovarni. Zelnik je opazil proti njemu drveče vozove žal prepozno. Skušal se je ogniti s tira, a že so ga zadeli vozovi ter ga z vso močjo podrli na tla in ga potisnili naprej. Desna noga mu je prišla pod kolesa, ki so mu jo pod kolenom strla ter skoro odrezala. Tudi po glavi in ostalem životu je dobil poleg notranjih še težke poškodbe.

Z rešilnim avtom je bil prepeljan v ljubljansko bolnico, kjer je bil takoj operiran. Odrezali so mu desno nogo, kmalu za tem pa je umrl. Pokojnik zapuščal ženo in dve že odrasli hčeri, katerih ena je omožena, druga pa je samska delavka v tukajšnji papirnici.

Pokojni delavec Fr. Zelnik je bil 40 let v službi v tukajšnji papirnici. Postal je tedaj na svojo starost, ko bi imel preživeti še zadnjih par let v miru in pokoju, neusmiljena žrtev svojega poklica. Taka je usoda delavca.

K temu žalostnemu dogodku je vsekakor potrebno pripomniti, da je žudno, da se v naši tovarni ne zgodi še več nesreč. Kajti zadnje čase se je začela izvajati nekaka racionalizacija našega obrata, ki pa v glavnem menda obstoja v tem, da stroji vedno hitreje drve in se delavstvo neprestano priganja, da se seveda čim več producira. Varnostne naprave pa so pri nas pod ničlo vsevpreg po vseh objektih tovarne.

Da obstojajo zakonitipredpisi o zaščiti delavstva in tudi še posebni za papirnice, o tem pa se za to odgovornim činiteljem menda niti ne sanja. Ni čuda, da v takem položaju na posebno varnost delavca niti misliti ni.

Težka nesreča v papirnici Vevče. V ponedeljek dne 11. nov. se je zgodila v tukajšnji papirnici pri stroju, ki proizvaja papir, težka nesreča. Delavec Mojskerc Alojzij je delal z drugimi pri tem stroju. Papir se odtrga in se navije okoli valja pri gladilnem aparatu, Mojskerc ga skuša odtrgati z valja, pri tem pa je tiči njegova leva roka med valjema, ki mu jo do zapestja dobesedno zmečkata. Pripomniti je, da papir na tem stroju teče z brzino 170 m na minuto.

V zadnjem času se je zgodilo pri tem stroju že več manjših nesreč. Ko je bil pred letom nek delavec tudi na tem, da riskira svoje roke, kar pa ni storil, se je zato en valj odlomil, dotični delavec pa je bil takoj prestavljen k slabše plačanemu delu, kar se je pozneje na odločno zahtevo delavstva moralo popraviti. Izvemo, da je bil omenjeni Mojskerc Alojzij komaj 2 meseca zaposlen v tovarni. Zato se čudimo, kako je mogel biti že sedaj pri stroju, ki je znan kot sila nevaren in za katerega strežbo je že potrebna neka priučena spretnost. Vsekakor bo moralo obratno vodstvo posvetiti več pažnje zavarovanju nevarnih mest pri strojih, da ne bodo delavci hrana strojev.

Lesni delavci

Nazarje. Ustanovni občni zbor strokovne skupine lesnega delavstva v Nazarjih se je vršil preteklo nedeljo 10. novembra. Po 10. uri je otvoril tov. Velam zborovanje, ugotovil sklepčnost, pozdravil navzoče tovariše in prešel na dnevni red. Po odobritvi pravil je spregovoril strokovni tajnik tov. Koprivec Matic, kateri nam je v svojem govoru razložil naš program in tudi dal navodila posameznim funkcionarjem, kako naj upravljajo v odboru svoje dolžnosti, da bo organizaciji v korist. Izvolili smo sledeči odbor: predsednik: Hren Franc; podpredsednik: Zlabornik Anton; tajnik: Velam Ludovik; blagajnik: Sabotin Ludovik; gospodar: Hren Anton; namestniki: Grešič Franc, Klačun in Papež Anton. Revizorji: Planovšek Franc, Kranjc Alojz in Špende Viktor. Za posamezne oddelke so bili izvoljeni zaupniki, ki imajo nalogo obveščati članstvo o vseh važnih stvareh in pobirati prispevke. Tovariši! Izvolili smo si odbor in s tem začne redno poslovati naša skupina, katera naj združi vse lesno delavstvo, da bo enotno nastopalo za svoje pravice. Naj živi organizirana borba!

Naše nove postojanke.

Slovenjgradec. Ustanovni občni zbor Skupine tovarniškega delavstva v Slovenjgradu se je v nedeljo, dne 10. t. m., vršil ob precejšnji udeležbi, kljub temu, da so takozvani marksisti razvijali silno protagitacijo. Delavstvo je ob tej priliki uvidelo, da jim ne gre za resno delo, ampak hočejo samo razdirati in onemogočiti delo še tistim zavednim delavcem, kateri hočejo v organizaciji resno stremeti za zboljšanjem položaja. Želeli smo, da bi se tudi ti razdirači delavske solidarnosti tega občnega zbora udeležili, ne pa da so postopali okrog vogalov in zabavljali čez »farje« in »farške« organizacije. To je še vedno tista stara »protifarška« marksistična vzgoja, ki delavstvu ni prav nič koristila, ampak je bila potrebna samo raznim političnim špekulantom in demagogom. Kot govornika sta nas ob tej priliki posetila tovariša Rozman in Kores iz Maribora. Tov. Rozman nam je podal načelne smernice JSZ. Kores nam je pa razložil pravila in poslovanje odbora.

V odbor so bili izvoljeni tovariši: Pevec Franc, Stamec Franc, Wauke Andrej, Pajer Jože in Verovčnik Franc. — V nadzorstvo pa: Logar Ivan, Rader Joško in Klančnik Ivan. Ob 12 je tov. Pevec zaključil lepo uspeli občni zbor in pozival vse tovariše, da gredo na delo za organizacijo.

Tovariši, postanimo res zavedni delavci! Ozmimo se naokoli, kaj vse so že dosegli naši tovariši, organizirani v Jugoslovanski strokovni zvezi, po drugih krajih. Uvideli bomo, da bomo tudi mi si izvojevali večje plače in človeka vredno existenco le, ako bomo vsi enotni in strokovno organizirani. Tisti, ki nas skušajo odvračati od organizacije so pravi zavezniki naših kapitalističnih podjetnikov. Zato bomo vodili proti njim prav tako brezobziren boj kot proti onim, ako se vendar ne spametujejo in spoznajo svojo veliko zmoto, v katero jih je zavedla njihova lastna nepredvidnost in nerazumnost. Živela Jugoslovanska strokovna zveza! — Delavec.

Kam gre naša članarina.

V tem marsikje pri članstvu ni dovolj jasnosti. Težo odgovornosti nosijo na vsak način delegati organizacij, ki pridejo na občni zbor JSZ, poslušajo poročila o razsežnem delu organizacije, finančnem stanju, še mogoče zadovoljno zamrmrajo nad čedno sestavljeno bilanco in nič, mesto da bi doma poročali, kako stoji celotna organizacija.

Neutemeljene zahteve pridejo mnogokrat na centralo. Ta želi podporo, ker je bolan, oni ker je brezposeln, tretjemu je žena umrla, pa mu zmanjkuje denarja, četrtemu je soproga povila že petega sinčka itd., itd. Vse želi podpore. Nekateri pride še iz nagajivosti: Sem član pol leta; ali mi daste podpore 100 Din.

Tovariši! Dajete in plačujete v več blagajn in vsaka ima svoj namen. OUZD plačaš, da dobiš podporo ob boleznih, da se zdraviš v bolnišnici in da dobi žena podporo za dečjo opremo in babico; če si brezposeln, se javi borzi dela, za katero plačuješ, če si okrađen, ti mora žandar pomagati, da dobiš nazaj svoje. Denar pa, ki ga plačaš organizaciji, je

pa namenjen za vzdrževanje borbe za delavsko existenco, za brambo delavskih interesov. Niso to prazne besede. Danes se mogoče zde, ko uživamo sado-ve žrtvovanja prvih delavskih borcev, ki so čutili z vso silo moč organizacije, kot so preje čutili neorganizirani svojo slabost. Zlagali so novčič do novčiča, da se vzdrže.

Obstoj organizacij je danes ravnotako potreben, ko imamo svoje delavske institucije, ko nekaj. Nekaj je bil boj za pridobitev, danes pa da držimo, kar imamo. Zato bi tudi rušili organizacijo, če bi uporabljali denar v drug namen, kot je pa zbran. Pred vojno je tudi JSZ dajala različne podpore iz posebnih fondov, v katere je delavstvo vplačevalo znatne prispevke. Le primerjajmo recimo prispevek tobačnih delavcev pred vojno, ki je znašal krono in dvajset vinarjev z današnjo članarino 10 Din. Podpornih fondov nimamo in jih tudi nobena pomembnejša druga organizacija nima. — V. M.

Krekova mladina.

Koroška Bela. 17. t. m. se bo vršil tečaj za družine: Koroška Bela, Jesenice in Lesce. Na Koroški Beli se za tečaj lepo pripravljajo.

Litija se giblje. Snujejo pevski zbor. Nič oklevanja!

Št. Vid nad Ljubljano ima redne sestanke. Upamo, da bo iz katakomb trd in močan rod izšel.

V Borovnici se snuje podružnica. Kjer je kaj korajže — gre, kjer pa korajže ni, tam so pa »nepremagljive« težave. Volje je treba!

Naše družine. Naše družine morajo biti trdnjave, ob kateri se razbijajo navali buržuaznega mišljenja, volje in nasilja. Naše družine morajo biti ognjišča kršč. socialističnega prepričanja. To prepričanje se naj kaže v aktivnosti. Vsakega Krekovca, vsako Krekovko, vsakega Borca mora prevevati ena in neutešljiva želja, razširiti svoje pokrete, pridobiti vedno nove in nove zanj in vneti tudi druge za to aktivnost. Časopis je sila in razširiti naše časopise med ljudi se pravi, uspešno propagirati krščansko-socialistične ideje. To je eno sredstvo. A tisti, ki je vedno delavec in nepokojen v korist krščansko-socialističnega pokreta, bo znal najti načine, da bo mogel vsakdo, ki živi izven našega kroga, pokret spoznati, ga vzljubiti in zaživeti z njim.

Borci.

Članarina. Do 4. t. m. bi imeli poslati članarino. Niste je še poslali. Storite to čimprej!

Poročila za oktobar so prišla točno. Prejeli ste »Otvosko družino«. Dobe jo vsi oti enot in krdel. Poročajte v voditeljskih sestankih. »Borec« izide prihodnji teden. Pišite, poročajte!

Kaj ponekod manjka? Manjka odločnosti, samozvesti, tovarštva in včasih tudi požrtvovalnosti. Aktivnosti pa še celo!

Zveza Krekov.

Tečaji. 3. novembra se je vršil tečaj za Št. Peter pri Mariboru. Številna udeležba in vesela pesem, vkljub dežju, je pokazala resno voljo do dela.

Zveza priredi v nedeljo 17. t. m. širši sestanek v obliki tečaja, dopoldne na Viču, popoldne pa v Mostah pri Ljubljani. Predavala bo tovarišica odbornica iz Maribora o zelo važnih in potrebnih organizacijskih stvareh.

Čas zahteva mnogo od dekleta, zato pridite tovarišice k skupni pripravi! — Živi!

Kaznjene (pazniku): »Jaz nameram pričeti z gladovno stavko. Ali dobim naknadno vso hrano, če se v par dneh premislim?«

*

Nekdo je priletel v uredništvo lista ter vpil: »Ali je res, da ste me v vašem listu imenovali skopuha in stiskača?« Urednik: »Izključeno, mi prinašamo samo novice.«

*

V kupeju je sedela dama med samimi puščajimi moškimi. Kar se obrne do enega izmed puhačev ter pravi, nevoljno nos vihaje: »Vi, slišite, jaz kajenja ne prenesem.« »Lepo od vas go-spa,« odvrne nagovorjeni, »tudi jaz nimam rad če ženske kade.«

Pismo iz Češkoslovaške.

Češkoslovaška krščansko socialna stranka ima svojega poslanca.

Težko smo pričakovali vesti in poročil iz Češkoslovaške. In dobili smo jih. Anton Čufík, predsednik krščansko-socialne stranke je izvoljen. 40.000 volilcev je pokazalo voljo, da nočejo samovoljne vlade advokatov, temveč, da zaupajo le možem, ki so iz delavstva izšli in se le za delavstvo žrtvujejo.

Anton Čufík je bil rojen 11. februarja 1884 v Ostratu pri Vizovicah na Valaškem. L. 1904 je postal kot mizar-ski delavec član kršč.-soc. strokovne organizacije in skupine kršč.-soc. stranke v Vzetinu. Začel je delovati tudi kot dopisnik.

Od 1. 1905 je bil član osrednjega predstavništva strokovne zveze in od 1. 1908 je bil njen prvi uradnik, glavni tajnik pa od 1. 1917. Po prevratu je vpostavil s svojimi kolegi razrušeno strokovno organizacijo, ki jo je moderno uredil.

Svoje znanje je izpopolnil z lastno pridnostjo, predelal je vrsto kurzov in študiral je državno računovodstvo in narodno gospodarstvo na visoki tehnični šoli v Brnu.

Po prevratu je bil poslanec revolucionarne narodne skupščine in je bil zmagoslaven voditelj kandidatne liste ljudske stranke na Ostravskem l. 1920 in l. 1925.

Poslanec Čufík je bil najposobnejši predsednik socialno-političnega odseka v poslednji koaliciji. Za delavstvo je naredil mnogo, posebne zasluge si je pridobil s starostnim in invalidskim zavarovanjem. Posl. Čufík dela v vrsti kulturnih in socialnih korporacij, je član predsedstva krščanske internacionale v Utrechtu, nekolikokrat je zastopal češkoslovaško kršč.-soc. delavstvo

pri mednarodnem uradu dela v Ženevi.

Tak je prvi poslanec krščansko-socialne stranke. Iz delavstva je izšel in za delavstvo živi. Tudi mi se radujemo uspeha češkoslovaških tovarišev.

Eno je. Narejen je prvi korak v boj. In ta boj bo bojevan v dveh etapah: Orel, domovi, občine, zadruge, razne korporacije, strokovne organizacije. — Nekaj let bo divjal boj po Moravi, da se bo zlomil stari rod s svojimi »ljudskimi« bojnimi metodami in bo zmagoslaven izšel iz boja prapor krščanskega socializma.

Češkoslovaški Orel. Zanimiv položaj je nastal v Orlu po nastanku nove krščansko-socialne stranke. Vodstvo Orla je v rokah izrazitih politikov. Predsednik Orla je Šramek, ki je obenem predsednik ljudske stranke. Že dalje časa obstojata v češkol. Orlu dve smeri in politični razkol bo brezdvoma vplival tudi na Orla, ker se ta ni znal ubraniti vpliva raznih politikov. Orla more rešiti nevarnih pretresljajev le popolna depolitizacija. Ker pa je dvomljivo, da bi gospodje kot je Šramek in drugi, ki komaj čakajo, da dobe kako stvar v svojo oblast, imeli toliko ljubezni do organizacije, da bi se umaknili, smo prepričani, da do razkola pride. Delavstva v Orlu je nad 60% in se torej ni bati, da bi delavska mladina, včlanjena v Orlu, ne razumela položaja.

Češkoslovaška krščansko-socialna stranka se lepo razvija. Snujejo se povsod nove skupine. 1. novembra se je vršila prva seja eksekutive. Pristopnica se je določila na 2 KČ, članarina pa na 2 KČ letno. Določil se je pozdrav (Zdař Bůh!), znak (emajliran bel nagelj). Poslan je bil udanostni brzojav monsijn. Ciriacciju, prezidentu Masariku in Hlinki.

Mladinske sekcije se po Moravi čudovito hitro ustanavljajo. Morava je v presnavljanju, kar je po vojni zadržala oblast Šramka in ljudska stranka sploh,

to sedaj s potrojeno silo udarja na dan. Delajo pa naši češkoslovaški tovariši s čudovito vnmom in ognjem. Mi le želimo, da bi prav kmalu vso Moravo prepredli z mladinskimi sekcijami.

Borza dela.

Ljubljana. Delo je na razpolago: 1 hlapcu, 2 mizarjema, 22 čevljarjem, 12 kleparjem, 4 navadnim delavcem, 50 tesačem, 35 rudarjem, 5 krojaškim pomočnikom, 1 pleskarju, 1 mesarju, 2 tesarjema, 2 elektromonterjema, 1 vrtnarju, 1 zlatarskemu pomočniku, 1 urarju, 1 mojstru za izdelovanje bonbonov, 2 črkoslikarjema, 13 vajencem. — Ženskam: 1 dežnikarici, 4 šiviljam perila, 1 pletilki, 1 gospodinji, 1 sobarici, 8 služkinjam, 2 kmečkima deklama, 4 vajenkam.

Celje. Delo je na razpolago: 4 konjskim hlapcem, 1 hlapcu za govejo živino, 64 gozdnim delavcem, 17 delavcem za gradnjo ceste, 10 rudarjem, 10 delavcem za izdel. dog, 1 pečarju, 2 kovačema, 3 stavb. ključavničarjem, 3 kleparjem, 1 mizarju, 4 sodarjem, 2 tapetnikoma, 11 čevljarjem, 1 mesarju, 1 mlinarju, 2 soboslikarjema, 10 težakom, 1 strojniku, 16 vajencem. — Ženskam: 7 kmečkim deklam, 1 šivilji perila, 1 rač. natakariči, 4 natakaričam, 1 hotel. kuharici, 4 perfekt. kuharicam, 6 služkinjam, 1 gospodinji, 1 perfekt. sobarici, 1 servirarici, 1 vzgojiteljici, 2 vajenkama.

Za kratek čas.

»Gospodična, ali vas smem vprašati, koliko ste stari?« »Zapomnite si, vi gospod, ženska je toliko stara, kolikor izgleda.« »Nemogoče, gospodična, tako stara pa gotovo niste.«

Neka tvrdka je v izloženem oknu razstavila tale napis: »Ne hodite drugam, da bi vas goljufali, pridite k nam.«

Učitelj: »Miha, ali mi veš povedati, s čim so se Rimljani kinčali, ko so se vračali v Rim kot zmagovalci?« Mihec: »Z.....« Učitelj: »Malo pomisli. Kakšni so prišli naši pevci od pevske tekme v Gabrijah domov?« Mihec: »Pijani.«

Mala Milka: »Jaz bi lada jezdila oslička — osla bi lada jezdila.« Mati (svojemu možu): »Daj, daj, vzemi otroka na ramo že vendar, da bo mir.«

Ona (pred odhodom na letovišče): »Torej, pa z Bogom. Kmalu ti bom pisala.« On: »Toda, saj sem ti dal denarja za 6 tednov.«

Gospa: »Mina, prinesite čist nož, tale je umazan.« Mina: »Kako, umazan naj bi bil? Saj je bila zadnja stvar, ki sem z njim rezala, šitovo milo.«

Nevoljna mati (v tramvaju): »Ne zijaj venomer v onega gospoda, sicer te bom za ušesa stresla.« Mirko: »Le me, le, bom pa sprevodniku povedal, da sem že sedem let star.«

Stražnik (strogo): »Zakaj niste obšli, ko sem zapiskal?« — Mlada šoferka: »Vi znate tako lepo piskati, da se mi je škoda zdelo, ako bi prenehali, zato sem vozila dalje.«

»Tole vaše sredstvo za shujšanje ni nič prida,« je dejala nejevoljna gospa, ko je stopila v lekarno. — »Kako do mislite?« je vprašal lekarnar. — »Štiri tedne si že mažem noge s to mažo, pa niso še nič manjše.«

Vojak (na trgu kuharici): »Dober dan, Micka!« — Kuharica: »Nobenega prilizovanja! Jaz že imam svojega fanta.« — Vojak: »Potem pa vsaj skrijte one klobase, da ne bodo tako zapeljivo kukale iz košare.«

Kako gospodarite najbolje? Kako se zaščitite najuspešneje? Kako si prihranite vsako leto 3% Vaših izdatkov?

ČE STE ČLAN IN OBENEM ODJEMALEC PRI

I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani r. z. z o. z.

Pisarna: Kongresni trg št. 2

Ustanovljena 1893

Telefon 2255, 2855

ki ima danes preko 10.000 rednih članov in 29 prodajalen po vsej Sloveniji. Zadruga ima do danes sledeče oddelke: specerijski, kolonijalni, manufakturni in galanterijski in je vsled tega v stanu ugoditi vsem željam in potrebam svojih članov.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kurel

A manj nego sem srečna jaz. Ne razumem, da more radost priti iz takih bolesi. In vendar čutim, da mi je duša vsa lahka in da sem vsa sproščena sebe same. Ugaja mi misel, da se mi moja družina spet povrne. Pojdem vam nasproti, vi trpečih, nemirnih, osramočenih! Red, ki bom vanj vstopila, in ki sem si ga izbrala, bo najmanjši med vsemi. Služabnica revežev bom. Šla bom streč tistim, ki ljubezni ne morejo plačati. Vodila bom gospodinjstvo, kjer bo gospodinja bolna. Očedila bom otroke, kadar se bodo odpravljali v šolo. Rezala bom kruh za v juho. Popravljala bom obnošeno obleko. Mogoče bom še krasila revežem klobuke in čepice. Prav gotovo me bodo spoznali za eno izmed svojih, zakaj služila sem si kruh s težavo, imela prijateljice, ki so se mi izneverile, imela razcepljeno družino, skušnjave, kakršne imajo sami, in sem sestra obsojenca, hči greha. Sestra jim bom popolnoma.

To bo kmalu, za nekaj tednov. Obljubila sem stricu, da bom malo počakala, da se privadi misli na najino ločitev, v kar pa ne morem verjeti. Stori-la bom to tudi zaradi gospe Clémence, ki bo zame morala dobiti naslednico. Težko mi je, vrniti se v delavnico, a udala sem se radi strica Madiotja, da v težavah ne začnem življenja, ki ga mora biti sama ljubezen ...

Drugo jutro se je Henrietta vrnila na delo. Iznenadilo jo je, ko je ugotovila, da je dogodek, ki je zanj bil tako mučna preizkušnja, tako malo vplival na njene tovarišice iz delavnice. V svetu ponižanih najdejo ukrepi sodnije le slaboten odmev. Tiste, ki so Henrietto ljubile, so jo vprašale: »Ali je res?« in so jo pomilovale. Druge so imele vse v družini ali v lastnem življenju še težje nerodnosti in so molčale. Sicer pa je bilo v tem letnem času največ dela. Brž je pogovor krenil drugam.

Tedni so minevali v enoličnosti, Henrietta je hodila pogosteje obiskovat starega župnika, ki je

bival v zavetju cerkve svete Ane. Solnce se je vračalo. Dnevi so se daljšali. In pomlad je priklila iz zemlje z novimi poganjki.

XXXII.

Rastla je. Vesoljno življenje se je dvigalo od zemlje proti medlemu nebu. Vsa trava je bila prikopela v šopih na dan. Trdo drevje, ki še ni imelo listja, je kazalo vsaj popke, in popki, pokriti s sokom, so bili podobni cvetju. Kri je plala ljudem po žilah. Bil je čas, ko se starejših duše zganejo ob ljubezni, ko deca piska na piščalke, ki si jih napravi iz slamnate bilke. Po ulicah so bile lilije na prodaj. Loira je bila vzevetela.

Da, tudi voda ima svojo dobo ljubezni. Bistenje je šlo po njej v vseh smereh. Vzdolž ob strmeh pobočju so se vlekli pasovi ognjeno rdeče barve, ki niso bili odsev ničesar in ki bi bil mogel misliti o njih, da so plasti perunik, potopljenih v tokovih. Ob konceh sipin je šel rahel smeh, ki si ga slišal že od daleč: sledili so si drug za drugim zlati, božajoči, izpreminjasti valovi, ki so se dvigali kakor grebenčki iz globoke struge. Široki beli pasovi, podobni snežnim poljem, so prihajali mimo z enim samim valom. Drugod so vrtinci pogrezali do ilovice tolmunov svoje srebrne ližake. Senca ni ustavljala luči. Vse bliščobe so se bile združile v eno pot in so tekale k morju.

Pa je bilo na tak dan, da je dolgi Etienne odpotoval v Mauvesov na svoji ladji »Henrietta«.

Oče in mati sta stala na zadnjem robu travnika s tremi otroci, ki jih je mati držala za roko. Tvorili so pojemajočo skupino in majhno točko v neskončni širjavi travnika. Gledali so, kako je bežal sloop (jadrnica), ki se je bil pravkar odločil od brega, in kako hiti proti morju. Njih sin in njih sreča sta odhajala iskati usode na morju. Bil je lep ta sloop, ki ga je bilo izplačalo toliko truda in toliko prečutih noči. Njegov prednji del je rezal svetlobo, svetlobo zraka, svetlobo vode, in povedati ne bi mogel, kje se je končavala ena ali kje se je začevala druga, da ni bilo venca pene, ki je podhrtevala, ko je letela v stran kakor polovica strtega nevestinega venca. Jambor je škripal od veselja pod težo jadra, kakor da ima na sebi zopet težo listja kot svoje dni. Slišal si njegov mladostni in izzivalni krik. Njegova tenka konica je upogibala in sklanjala nazaj zeleno

lovorjevo vejico, ki je bila pritrdjena na vrhu. Trup je bil ves črn s tenko rdečo črto, rdečo kot je kri iz ran. V loku velikega jadra je stalo na mostu šest Etienneovih tovarišev, ki so ga spremljali do izliva v morje: Jean, Michel, Cesaire, Matthieu, Pierre in Guillaume, vsi iste starosti in otroci Loire. On pa je držal za krmilo. Bil je gologlav in telo mu je bilo stisnjeno v mornarsko belo jopico. Vse je bil zapustil, in da ne omaga, se ni obračal, marveč je gledal naprej.

»Zbogom, dolgi Etienne, zbogom ti, ki si razpenjal mreže in metal vrvice za jegulje v neznane rečne prehode! Zbogom ti, ki si z eno roko vodil plitvi čoln med tokovi in vrtinci pozimi, ti pridni delavec, ki si služil kruh in bil v ponos koči v Mauvesih. Zbogom ti, ki te je bilo videti tako lepo, ko si rasteš iz dna svojega čolna, kadar si se vračal od otokov s svežimi ribami in si klical od daleč: »Dober lov, prijatelji, dober lov!« Zbogom, dete, zbogom, brat, zbogom, ti radost naša!«

Že je bil lep sloop v teku prav sredi Loire. Solnce in veter sta polnila njegovo sprednjo, njegovo veliko in zadnje jadro. Ljudje na Trentemoultu, dobri poznavalci ladij, so govorili:

»Kdo pa je to? Kako čedno. Kako lepa ladja.«

Drasel je mimo jadrnic, mimo zasidranih bricov in tudi mornarji so si govorili:

krovu in to je preveč za njeno velikost.«

in to je preveč za njeno velikost.«

Ne, bil je le loirski ribič, ki ga je ljubezenski obup tiral na morje.

Ko je prišel z belo hišo vstric, se je njegovih šest tovarišev odkrilo. Dolgi Etienne se ni ganil. Ni se vprašal: Ali je ona tam? In da ga je v tem trenutku zaklicala in mu pomigala s svojimi belimi rokami, bi bil nadaljeval svojo pot.

In vendar ga je Henrietta videla. Bila je zaprosila pri gospodinji za dve uri prostosti. Šla je do konca Chantenaya, kjer pogled dalje seže po širje odprti Loiri. Tam je stopala po stezi, ki vodi ob obali, in hitela, da ladjo prehiti in da dalje časa v obeh obdrži svojega fanta. Zakaj spotoma se je ozirala in lep sloop je prihajal bliže. Veter in tok sta ga nosila.

Sestri mladi fantje so zapeli, ko so se vozili po Loiri. Slišala je njihove glasove.